

BEZGEK

Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi
Journal of Teaching Turkish Language to
Foreigners

Araştırma Makalesi

Cilt 5 (2026) Sayı 2 165-180

Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumlarının İncelenmesi

An Investigation of the Attitudes of Students of Turkic Origin toward Türkiye Turkish and Turkish Culture

Muhammet Karataş¹

Karataş, M. (2026). Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının incelenmesi. *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5(2), 165-180. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.1936047>

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 22.04.2026
Kabul Tarihi: 13.06.2026
Yayın Tarihi: 15.06.2026

Anahtar Sözcükler

Kültür
Tutum
Türk Soylu Öğrenciler
Türkiye Türkçesi
Öğretimi

Article Info

Received: 22.04.2026
Accepted: 13.06.2026
Published: 15.06.2026

Keywords

Culture
Attitude
Turkic Origin Students
Instruction In Türkiye
Turkish

Öz

Bu çalışma, Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının incelenmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Çalışmanın genel çerçevesini Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrenciler, örneklemini ise Bartın Üniversitesinde öğrenim gören Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Azerbaycanlı öğrenciler ile Rusya ve İran sınırları içerisinde yaşayan Türk soylu öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada Türk soylu öğrencilere "Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumları Ölçeği" uygulanmış, elde edilen veriler ise betimsel tarama modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmaya Bartın Üniversitesinde öğrenim gören B2 ve C1 seviyelerindeki 33 Kazak, 19 Türkmen, 9 Özbek, 8 Kırgız, 5 Azerbaycanlı öğrenci ile İran'dan gelen 4, Irak'tan gelen 1 ve Rusya'dan gelen 5 öğrenci olmak üzere toplam 84 öğrenci katılım sağlamıştır. Katılımcılardan toplanan veriler SPSS 31.0 programına aktarılmış ve katılımcıların ülke, cinsiyet ve yaş değişkenleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Bulgular incelendiğinde ülke değişkeninde Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet ve yaş değişkenlerinin arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yapılan araştırmada, toplanan veriler de göz önüne alınarak Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesine karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirmek ve Türkiye Türkçesi öğrenim süreçlerindeki karşılaştıkları zorlukları ve kaygılarının en aza indirgenmesi adına çözüm önerileri sunulmuştur.

Abstract

This study examines the attitudes of Turkic-origin students toward Turkish as spoken in Türkiye and Turkish culture. The study population consists of Turkic-origin students learning Turkish, while the sample includes students from Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Azerbaijan, as well as Turkic-origin students living within the borders of Russia, Iran, and Iraq, who were studying at Bartın University. Data were collected using the *Attitudes of Turkic-Origin Students toward Turkish and Turkish Culture Scale* and analyzed through a descriptive survey model. The participants comprised 84 students at B2 and C1 proficiency levels, including 33 Kazakh, 19 Turkmen, 9 Uzbek, 8 Kyrgyz, 5 Azerbaijani, 4 Iranian, 1 Iraqi, and 5 Russian students. The data were transferred to SPSS 31.0 and analyzed according to the variables of country, gender, and age. The findings revealed no significant differences in attitudes toward Turkish and Turkish culture based on country of origin. Similarly, no statistically significant relationship was found between attitudes and the variables of gender or age. Based on the findings, several recommendations are proposed to further enhance Turkic-origin students' positive attitudes toward Turkish and to minimize the challenges and anxieties they encounter during the process of learning Turkish.

¹ Yunus Emre Enstitüsü, Karaçi, Pakistan. muhammetkaratasmail@gmail.com

Etik Kurul İzni: Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu 08.04.2026 tarihli ve 3MAMCPT sayılı kararı.

Giriş

İnsanlar sosyal hayatta bir arada yaşayabilmeleri ve ihtiyaçları dahilinde iletişim kurup haberleşebilmeleri için mutlak bir bildirim aracına ihtiyaç duyarlar. Temel bildirim araçları arasında duygu ve düşüncelerin açık bir şekilde ifade edilebilmesi, iletilmek istenen bildirimlerin de anlaşılır bir şekilde karşı tarafa aktarılmasında dil, en önemli vasıta olarak kabul görmektedir. Dilin kullanım aracı olan yazı ölümlü olan insanoğlunun ölümsüzlük adına geliştirdiği en büyük buluşlardan biridir (Alyılmaz, 2023). Korkmaz'a (2023) göre "en basit tanımı ile bir bildirim aracı" olan dil, Ergin'e (2009) göre ise "Anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine ait kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesesi" olarak değerlendirilmektedir. Dilin yaşayan bir varlık olduğu göz önünde bulundurulduğunda toplumun kültürel normlarıyla da doğrudan bağlantılı olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür. Kültürün oluşumu, gelişim safhası ve nesilden nesile aktarılması gibi milletlerin değerlerini bugüne kadar yaşatan unsurların korunmasında dilin işlevi ve önemi daha iyi anlaşılmaktadır (Göçer, 2012). Dolayısıyla dil ve kültür bağlantısının, her iki unsurun da birbirine olan etkisinin daima göz önünde bulundurulması, dil öğretimi süreci için de oldukça önemli bir durumdur.

Toplumları birbirinden ayıran bir nitelik olduğu gibi aynı zamanda da toplum içerisinde yaşayan bireylerin birbirleriyle kaynaşmasını, ortak hassasiyetler etrafında toplanmasını ve kimliklerinin oluşmasını sağlayan kültür (Bakiner vd., 2020), dillerinin oluşumu ve gelişim evresi ile doğrudan bağlantılıdır. Kültür ve dil, milletleri birbirinden ayıran en temel unsurlardır. Etnik gruplar arasında kesin bir ayırmadan söz edebildiğimiz bu etken unsurların, aynı etnik gruptan olup ortak tarihe ve kültüre sahip olan bireyler arasında da farklılık gösterdiği de görülmektedir. Milletlerin kültürü ve dili, ortaya çıkış süreçlerinde ve gelişim aşamasında iktisadi, siyasi, dinî, coğrafi gibi birçok dış unsurdan etkilenerek şekillenmiştir. Kültür ve dilin ortaya çıkış ve gelişim aşamasında bahsi geçen şartlar aynı zamanda aynı milletin fertleri arasında oluşan farklılıkların gerekçesi olarak da değerlendirilmektedir. Aynı etnik kökene, tarihe, kültür ve dil geçmişine sahip olmalarına rağmen aralarında bölgesel şartlara bağlı olarak ayrılıkların görülmesinin sebepleri arasında coğrafi şartlar, siyasi gelişmeler ve o coğrafyada yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının gereği diğer milletlerle kurduğu ticari ve sosyal ilişkiler, dillerin lehçelerinin oluşmasına ve birbirleri arasındaki iletişimin de zorlaşmasına sebep olmaktadır.

Dil ve kültürün birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Kültürün taşınması, aktarımı ve korunmasında dil temel unsurdur. Kültür ise dilin niteliğini ortaya konmasında ve şekillenmesinde temel faktördür (Göçer, 2012). Ayrıca kültürün dinamik hafıza mekânı olduğunu da hesaba katarak yabancı dil öğrencilerinin ve öğreticilerinin bu gerçeği göz önünde bulundurmaları elzemdir (Göktaş ve Mercan, 2022). Ait olduğu toplumun düşünce yapısını yansıtan dil, aynı zamanda da kültürün yansıması olarak da nitelendirilmektedir. Dil ve toplumun birlikte şekillenip geliştiği düşünüldüğünde, yabancı dil öğrenimi sürecinde de hedef dili tam anlamıyla anlayıp kavrayabilmek için o dilin ait olduğu toplumun kültürünü de öğrenme ihtiyacı doğmaktadır (Memiş, 2016). Yabancı dil öğrenmedeki temel amaç iletişimdir. Ancak, iletişim yalnızca öğrenilen kelimeler ve gramer bilgileriyle yetersiz kalacaktır. İletişimin sorunsuz gerçekleşebilmesi ve doğabilecek çeşitli problemlerin önüne geçilmesi için mutlaka hedef dilin kültürünü de öğrenmek gerekecektir (Soyşekerci, 2013). Yabancı dil öğretiminde öğrenciler, hedef dilin toplumu ve kültürüyle de etkileşime girmektedirler. Bu durum Türk dili özelinde düşünüldüğünde ise Türkçe öğrenenlerin kalıplaşmış ifadeler, tonlamalar, sesler vb. durumlar karşısında şaşkınlığa uğradığı görülmektedir. Buna istinaden dil öğretim alanında kültürel değerleri kapsayan programlarda "anlam" ve "anlatı" kavramlarının da üzerinde durulmalıdır (Zeyrek, 2020).

Son dönemlerde yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi kapsamında kültür kavramı üzerine çalışmalar yoğunlaşmıştır. Kültür meselesi ilk olarak D-AOBM'nin 1996 yılındaki ikinci sürümünde dil

eğitimi alanına dâhil edilmiştir (Tapan, 2011). Çok kültürlü ve kültürlerarası etkileşimin yoğun olduğu ortamların sıklığı sebebiyle yabancı dil öğretimi faaliyetlerine kültür konusunun da dâhil edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Nitekim yabancı dil öğrenme süreciyle farklılıklar gösterse de Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanı içerisinde yer alan Türk Soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde, Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğreniminde kültürel normların, Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının değerlendirilmesinin dil öğretim sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bireyin eğitim, meslek ve akademik yaşamı gibi hayatının birçok safhasında bilgi ve tecrübelerinin temelinde tutumlar yer almaktadır. Bireyin hayatında temel ihtiyaçlardan sosyal ilgi alanlarına kadar birçok noktada tutumlar oldukça önemlidir. Yaşantı yoluyla elde edilen ve uzun bir zaman diliminde bilgi ve tecrübelerin aracılığıyla şekillenen tutumlar, birey veya toplumun obje ile arasında ilişkisel bir düzene sahiptir (Özmen ve Karamustafaoğlu, 2023). Ön yargıların, motivasyon ve adaptasyon durumunun, kısacası bireyin olumlu-olumsuz bütün davranışlarını etkileyen ve belirleyen olgu tutumdur (Göktaş ve Mercan, 2022). Nitekim bireylerin yabancı dil öğrenim süreçlerinde de yapılan araştırmaların ışığında tutumların başarıya etkisi olduğu ortaya konmaktadır. Karatay ve Kartallıoğlu (2016), yabancı dil öğrenme sürecinde önemli bir unsur olan tutumların öğrencilerin başarıyla da yakın ilişkili olduğunu savunmakta ve dil eğitiminde öğrencilerin öğrenecekleri dile karşı tutumlarının belirlenmesinin de güdülenmeleri açısından oldukça önemli olduğunu belirtmektedir.

Dil öğretimi ve öğrenimi sürecini etkileyen en önemli durumlardan birisi de öğrencilerin hedef dile olan tutumudur. Bireyin çevresine karşı tepki eğilimini gösteren tutum, duygu, düşünce ve davranışsal olarak üç bölümde incelenmektedir (Temizyürek ve Sallabaş, 2020). Bireyin davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahip olan tutumlar, eğitim ve öğretim süreci için de oldukça önemlidir. Eğitim ve öğretim sürecinde öğrencilerin tutumlarını değiştirecek olan çalışmaların yapılması da oldukça önemli bir araştırma konusu olarak araştırmacıların gündemine gelmektedir. Elbette yapılacak olan araştırmaların en önemli aşaması da hedef kitlenin tutumunun ölçülmesidir (Temizyürek ve Sallabaş, 2020).

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretim faaliyetleri 1980 yılından sonra hız kazanmıştır. 1984 yılında kurulan Ankara Üniversitesi TÖMER, bu amaçla atılan ilk önemli adımdır. İlerleyen zamanlarda Gazi ve Ege Üniversitelerinde de Türkçe öğretim merkezleri çalışmalarına başlamıştır. Bu tarihten günümüze kadar diğer üniversitelerde de Türkçe öğretim faaliyetleri yürütülmüş ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi önemli bir araştırma sahası hâline gelmiştir (Alyılmaz ve Er, 2018). Yurt içinde Türkçe öğretim faaliyetleri üniversiteler tarafından yürütülürken yurt dışında ise Yunus Emre Vakfı, Maarif Vakfı, üniversitelere bağlı Türkoloji bölümleri ve diğer Türk Kültür Merkezleri aracılığı ile devam etmektedir. Hem yurt içinde hem de yurt dışında devam eden Türkçe öğretim faaliyetlerinde hedef kitlenin büyük bir bölümünü Türk soylu öğrenciler oluşturmaktadır. Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından bağımsızlıklarını ilan eden Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerini geliştirmek isteyen Türkiye Cumhuriyeti'nin başlattığı Büyük Öğrenci Politikası ile soydaş ülkelerden öğrencilerin Türkiye'ye gelmeleri ve burada eğitim almaları sağlanmıştır (Göktaş ve Mercan, 2024). Dolayısıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi süreci içerisinde daha önceden Türkçe ve Türk kültürüyle hiçbir bağlantısı olmayan öğrencilerle aynı programa tabi tutulan Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenim süreçleri de kendisine has avantajları ve dezavantajları bulunan ve farklı açılardan ele alınması gereken önemli bir konudur. Birçok açıdan ayrı olarak değerlendirilmesi ve mercek altına alınması gereken Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi sürecinde dikkat çeken önemli durumlardan birisi de öğrencilerin kültürel nüansları ve Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı yaklaşımlarıdır.

Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretimi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi faaliyeti, Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi olarak iki başlık altında ele alınacak olursa her iki başlığın da farklı araştırma alanları olarak değerlendirilmesi dil öğretimi süreci için daha verimli sonuçların elde edilmesinde önemli bir tutumdur. Günümüzde Türk soylulara Türkiye Türkçe öğretimi faaliyeti henüz Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi başlığı altında ele alınsa da ilerleyen dönemlerde mutlaka ayrı bir başlık olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Taştekin, 2015). Her ne kadar dilleri Türkçe olsa da lehçe farklılıkları ve kültürel ayrılıklar sebebiyle Türk soylu hedef kitlenin Türkiye Türkçesi öğrenim ve Türkiye'ye adaptasyon sürecinde bazı problemlerle karşılaşmakta olup yabancı öğrencilerle de aralarında farklılıklar görülmektedir. Alfabe farklılığı, kelime dağarı yetersizliği, Rusçanın etkisi vb. nedenlerle Türk soylular Türkiye Türkçesini öğrenmekte sorun yaşamaktadır (Polatcan, 2023).

Yapılan son araştırmalara göre Türk soyluların Türkiye Türkçesini öğrenme taleplerinde artış gözlemlenmektedir. Daha nitelikli bir üniversitede eğitimi almak isteyen Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar, Türkmen ve Azerbaycanlı öğrenciler, lisans ve üzeri eğitimleri için Türkiye'yi tercih etmektedir. Özellikle Kazak öğrencilerin sayısında gözlemlenen bu artıştaki amacın daha nitelikli eğitim almak, uluslararası alanda geçerliliği yüksek diploma sahibi olmak ve iyi bir kariyer planlaması yapabilmek vb. olduğu tespit edilmiştir (Zhumakanova, 2020). Elbette Türkiye'nin TÜRKSOY projesine verdiği önem, Türk Cumhuriyetleri ile kurmuş olduğu kültürel, siyasi ve ekonomik yakın ilişkiler de Türk soyluların Türkiye'yi tercih etmesinde etkili olmaktadır.

Türk dünyasının genelini ele aldığımızda Türkiye'de yaşayan Türkler haricindeki diğer Türk halklarının iki dil kullandığı görülmektedir. Türkçenin yanı sıra yerleşim bölgelerine ve maruz kaldıkları dış etkenlere göre Rusça, Arapça, Farsça, Bulgarca, Yunanca, Sırpça, Almanca, Fransızca, İngilizce gibi dillerini ikinci dil olarak kullanmaktadırlar (Aydoğmuş, 2018). Hâliyle ikinci dil olarak kullanılan ve hatta bazı bölgelerde Türkçenin ikinci planda bırakılıp birincil dil olarak tercih edilen bu diller de bölgede yaşayan Türklerin lehçeleri üzerinde etkili olmuştur. Türk nüfusunun büyük bir bölümünün lehçelerinde, Rusya'nın Ruslaştırma politikalarının tesiri olarak Rusçanın etkisi görülür (Yalçın, 2008, s. 663). Hâliyle Rusçanın etkisinde şekillenen bu lehçelerde de Rusça kaynaklı sıkıntılar meydana gelmektedir. Türk nüfusunun bir diğer büyük kısmı da yerleştikleri coğrafi konumları gereği Irak ve Suriye'de bulunanlar Arapça ve İran'da bulunanlar ise Farsça dillerinden etkilenmiştir. Nitekim bu bölgedeki Türk soyluların lehçelerinde de Arap ve Fars dillerinin tesiri görülmektedir. Elbette lehçeler üzerindeki bu etkiyi yalnızca gramer konuları üzerinden değerlendirmek yetersiz kalacaktır. Giriş bölümünde bahsedildiği üzere dil, o toplumun kültürünü ve karakteristik özelliğini de yansıtmaktadır. Hem Rusçanın hem de Arapça ve Farsça gibi diğer dillerin tesiri altında bulunan Türk soyluların aynı zamanda Rus kültürünün ve diğer (Arap, Fars vb.) kültürlerin etkisi altında olduğu da görülmektedir. Nitekim Mehmet Kaplan'ın da *dil ve kültür arasındaki münasebeti bilen bir kimse, dili tek başına almaz* (Kaplan, 1982) sözünden yola çıkarak dil ve kültürü birlikte ele almanın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde de Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi sürecinde de göz önünde bulundurulması gereken önemli bir hadise olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Türkiye'ye üniversite okumaya gelen veya diğer (ticaret, sağlık, turizm vb.) sebeplerden ötürü Türkiye Türkçesi öğrenmek isteyen Türk soylu öğrencilerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Dolayısıyla Türkiye Türkçesi öğrenmeye artan talep, Türkçe öğretimi sürecinde yeni araştırma ihtiyaçlarını gündeme getirmekte ve araştırmacıları Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanına yöneltmektedir. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi ile ilgili yapılan literatür taramasının ardından Türk soylu bireylerin kültürel mahiyetleri ve Türkiye Türkçesi ve kültürüne dair tutumlarının üzerinde durulmadığı tespit edilmiştir. Oysa oldukça geniş coğrafyaya yayılan Türk toplulukları arasında kültürel

farklılıklar görülmektedir. Özellikle Orta Asya'da bulunan Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Rusya sınırları içerisinde bulunan Tatar, Başkurt ve Yakutlar, tarihsel seyirlerinde hem Rusçanın hem de Rus kültürünün etkisi altında uzun yıllar yaşamak durumunda kalmışlardır. Elbette bu durum dilsel olarak lehçelerinin Rusçanın etkisi altına girmesine ve ananelerinde de Rus kültürünün tesiri ile yabancılaşmasına sebep olmuştur. Elbette bu durum coğrafi konumları ve maruz kaldığı durumlar ile ilişkilendirilebilir. Benzer bir durumun ise bugün İran sınırları içerisinde yaşayan Türklerin Farsça ve Fars kültürü, Irak ve Suriye gibi ülkelerde yaşayan Türklerin ise Arapça ve Arap kültürü ile ilişkilerinde de görülmektedir. Son Olarak Kafkas Bölgesi'nde yer alan Azerbaycan için de tarihî ilişkileri münasebetiyle az da olsa aynı durumdan söz etmek mümkündür. Nitekim çalışmamızın da ana konusu olan Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve kültürüne karşı tutumları, dil eğitim sürecinde güdülenmeleri ve başarılarının artırılması açısından üzerinde durulması gereken temel unsurlardan biri olarak dikkat çekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Türk soylu öğrenciler, Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrenciler arasında önemli bir yere sahiptir. Ortak tarihî ve kültürel geçmişe sahip olmalarına rağmen farklı coğrafyalarda yaşamaları, farklı siyasi ve kültürel çevrelerden etkilenmeleri ve lehçeler arasındaki farklılıklar nedeniyle Türkiye Türkçesi öğrenim sürecinde çeşitli güçlüklerle karşılaşabilmektedirler. Alan yazında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde dil bilgisi, söz varlığı ve temel dil becerileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna karşılık Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumlarını inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Oysa dil öğrenme sürecinde öğrencilerin hedef dile ve hedef kültüre yönelik tutumları, öğrenme motivasyonlarını ve başarılarını etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi önemli bir araştırma problemi olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Bartın Üniversitesinde öğrenim gören Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumlarını belirlemek ve bu tutumların cinsiyet, ülke, yaş ve Türkiye Türkçesi dil düzeyi gibi değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Ayrıca öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne ilişkin görüşlerini inceleyerek elde edilen bulgular doğrultusunda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanına katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutum düzeyleri nasıldır?
2. Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumları ülke değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Türk soylu öğrencilerin yaşları ile Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Türk soylu öğrencilerin kültürel tutumları ile Türkiye Türkçesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarını belirlemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırma, var olan bir olayı nicel ya da nitel verilerden yararlanarak var olduğu şekliyle araştıran ve daha önceki durumlarla ilişkisi inceleyerek betimleyen bir araştırma modelidir (Karakaya, 2012). Bu çalışmada da Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının; cinsiyet, ülke, Türkiye Türkçesi dil seviyesi ve ana dili haricinde günlük hayatta kullandıkları ikinci dilleri açısından değişkenlik gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışıldığından nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrenciler; örneklemini ise Bartın Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde Türkçeyi öğrenmiş ve hâlen öğrenmeye devam eden 84 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bilgiye ulaşmada vakaların belirlenmesi ve seçilmesinde sınırlı kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasında yaygın olarak tercih edilen amaçlı örneklemede, araştırmacılar tarafından hazırlanabilen ve daha öncede belirlenen önemli ölçütlerini çalışmak için ölçüt örnekleme kullanılmaktadır (Yağar ve Dökme, 2018). Ölçüt örnekleme yönteminde araştırmaya dahil edilecek katılımcılar önceden belirlenmiş ölçütler doğrultusunda seçilmektedir. Bu araştırmada katılımcıların Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrenci olmaları, Türkiye Türkçesi dil seviyelerinin B2 veya C1 olması ve 18 yaşından büyük olmaları temel ölçütler olarak belirlenmiştir. Bu ölçütleri karşılayan öğrenciler araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Katılımcıların Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının dil öğrenim süreçlerine etkilerinin tespit edilmesi amacıyla Google Form üzerinden hazırlanan “Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumları Ölçeği” B2 düzeyinden itibaren ve 18 yaş üstü öğrencilere uygulanabilir olması sebebiyle araştırmanın çalışma grubunu B2-C1 seviyelerinde Türkiye Türkçesi öğrenen yetişkin gruplar oluşturmaktadır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo-1 ve Tablo-2’de verilmektedir. Çalışmada katılımcılar Ö1-Ö84 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	40	47,00
	Kadın	44	53,00
Ülke	Azerbaycan	5	5,95
	Irak	1	1,19
	İran	4	4,76
	Kazakistan	33	39,29
	Kırgızistan	8	9,52
	Özbekistan	9	10,71
	Rusya	5	5,95
	Türkmenistan	19	22,62
Dil Düzeyi	B2	50	50,00
	C1	50	50,00
Yaş	$\bar{X} \pm Ss$		20,47 \pm 1,87

Araştırmaya 40’ı erkek ve 44’ü kadın olmak üzere toplam 84 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların dil düzeyleri B2-C1 seviyeleri arasında değişkenlik göstermektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %50’si B2 ve %50’si C1 seviyelerinden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yaşları değişkenlik göstermekle birlikte ortalaması 20,47 \pm 1,87’dir.

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumları Anketi” kullanılmıştır. Tutumların ölçülmesinin temel amacı genellikle katılımcıların bir dizi cümle veya sıfat listesine gerçek düşüncelerine istinaden verdiği yanıtların toplanmasıdır (Anderson ve Çıkrıkçı, 2019). Anket formunun hazırlanma sürecinde öncelikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi, dil-kültür ilişkisi ve tutum araştırmalarıyla ilgili alan yazın incelenmiştir. Alan yazın taraması sonucunda araştırmanın amacı doğrultusunda bir madde havuzu oluşturulmuş ve hazırlanan maddeler kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışan dört uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda bazı maddeler yeniden düzenlenmiş, benzer içerikteki ifadeler birleştirilmiş ve ölçme aracına son şekli verilmiştir. Son hâliyle veri toplama aracı, katılımcıların Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik 10 kapalı uçlu ve öğrencilerin konuya ilişkin görüşlerini ayrıntılı olarak ifade edebilmeleri amacıyla hazırlanmış 1 açık uçlu soru olmak üzere toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Kapalı uçlu maddeler üçlü Likert tipinde hazırlanmış olup “Evet”, “Emin Değilim” ve “Hayır” seçeneklerinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı çevrim içi ortamda Google Formlar aracılığıyla katılımcılara uygulanmıştır. Geniş kitlelere ulaşarak araştırmayı büyük gruplara ayırmayı kolaylaştıran ve zaman ve enerji bakımından da avantaj sağlayan bu metot, araştırma yapılan grubun potansiyelini yükseltmede ve çalışmanın dış geçerliliğini artırmada kolaylık sağlamaktadır (Kaptan, 1998).

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,717$ olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin Cronbach Alfa katsayıları kültürel tutum boyutunda $\alpha=0,941$, dil tutumu boyutunda ise $\alpha=0,910$ olarak bulunmuştur. Elde edilen değerler ölçme aracının kabul edilebilir ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya katılan Türk soylu öğrencilerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla cinsiyetleri, ülkeleri, dil düzeyleri ve yaşlarını belirtmeleri istenen seçenekler yöneltilmiştir. Ardından Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarının tespit edileceği tutum ölçeği çevrim içi ortamda hazırlanarak katılımcılara gönderilmiştir. Araştırmaya toplam 84 katılımcı dâhil edilmiştir. Toplanan veriler analiz edilmek üzere SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programına aktarılmıştır. Katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen araştırmada Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumları Ölçeği aracılığıyla öğrencilerin dil ve kültür yaklaşımları cinsiyet, ülke, dil düzeyi ve yaşları ile ilişkilendirilerek incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin normal dağılım durumu Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş ve ayrıca çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına göre verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sebeple analizlerde non-parametrik testler tercih edilmiştir.

Araştırma Verilerinin Geçerlik ve Güvenirliği

Bu çalışmada yapılan araştırmanın geçerliğini ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla; anket soruları hedefe uygun olarak düzenlenmiş, soruların hazırlanması ve analizi sürecinde de uzman görüşlerine başvurulmuştur. Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumlarının İncelenmesi Ölçeği'nin geçerliliği ve güvenirliliği Cronbach Alfa içsel tutarlılık testiyle incelenmiştir. Cronbach tarafından geliştirilen alfa katsayı yöntemi, ankette katılımcılara yöneltilen soruların iç tutarlılıklarını tahmin yöntemi olarak kullanılmaktadır. 0 ile 1 değerleri arasında ölçülen Cronbach Alpha katsayısı, " $0,01 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenirliliği düşüktür, " $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ölçek güvenirliliği kabul edilebilir seviyededir ve $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ölçek güvenirliliği yüksektir" değerleri ile yorumlanabilmektedir (İslamoğlu ve Alınçık, 2019). Bu bağlamda hazırlanan ölçeğin güvenliği Cronbach Alfa katsayısına göre incelenmiştir. Güvenirlik analizi sonucunda toplam ölçek için Cronbach Alfa katsayısı 0,717 olarak bulunurken, Kültür Tutumu ve Dil Tutumu alt boyutları için sırasıyla 0,941 ve 0,910 değerleri elde edilmiştir. Alt boyutlara ilişkin alfa katsayılarının oldukça yüksek olması, her bir alt boyutun kendi içerisinde güçlü bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Buna karşın toplam ölçeğin alfa katsayısının daha düşük olması, ölçeğin çok boyutlu yapısından kaynaklanabilir. Nitekim Cronbach Alfa katsayısı, maddeler arasındaki ortalama korelasyondan etkilenmektedir. Alt boyutlar kendi içerisinde yüksek düzeyde ilişkili olsalar da alt boyutlar arasındaki ilişkinin daha düşük olması durumunda toplam ölçek için hesaplanan alfa katsayısı alt boyut katsayılarından daha düşük gerçekleşebilmektedir. Bu nedenle elde edilen sonuçlar, ölçeğin iki farklı ancak birbiriyle ilişkili boyuttan oluştuğunu ve alt boyutların ayrı ayrı değerlendirilmesinin daha anlamlı olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte toplam ölçek için elde edilen 0,717 değeri, sosyal bilimler araştırmalarında genel olarak kabul edilen 0,70 sınırının üzerinde olduğundan ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Ölçek Puanlarına İlişkin Güvenirlik Analizi

	Cronbach Alfa Değeri
Toplam Ölçek	0.717
Kültür Tutumu	0,941
Dil Tutumu	0.910

Bulgular

Bu bölümde Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutumlarının İncelenmesi Ölçeği'nde katılımcıların cevaplarından elde edilen nicel veriler analiz edilmiş ve sonuçlara ilişkin yorumlanmıştır. Analiz edilen verilerin ardından Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumları şu şekildedir:

Tablo 3. Ölçek Puanları Özet İstatistikleri

Değişken	n	Minimum	Maksimum	$\bar{X} \pm Ss$
Kültürel tutum	84	4	12	$6,80 \pm 1,82$
Dil tutumu	84	7	21	$12,40 \pm 3,20$
Ölçek	84	12	33	$19,20 \pm 4,38$

Ankette kullanılan ölçeklere ait özet istatistikler minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma olarak Tablo 3'te verilmiştir. Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutum Ölçeği genel ortalaması $19,20 \pm 4,38$, kültürel tutumun alt boyut puanı ortalaması $6,80 \pm 1,82$, dil tutumu alt boyut puanı ortalaması da $12,40 \pm 3,20$ 'dir.

Tablo 4. Normallik Varsayımına İlişkin Bulgular

	İstatistik	N	p	Çarpıklık	Basıklık
Kültürel tutum	0,19	84	0,001	0,88	0,49
Dil tutumu	0,19	84	0,001	1,37	1,56
Ölçek	0,18	84	0,001	1,22	1,24

Tablo 4'te kültürel tutum, dil tutumu ve ölçeğin toplam puanları için normallik varsayımını değerlendirmek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları ve dağılımın çarpıklık / basıklık değerleri gösterilmektedir. Kolmogorov-Smirnov test sonuçları incelendiğinde, istatistik değerleri 0,18-0,19 aralığında ve $p < 0,001$ bulunmuştur. Elde edilen sonuçların ardından çarpıklık / basıklık değerlerinin de desteklediği üzere ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği değerlendirilmiştir. Bu sebeple ilerleyen analizlerde parametrik olmayan non-parametrik testler tercih edilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Tutum Ölçeği

Cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Erkek	40	42,21	1688,50
Kadın	44	42,76	1881,50
Toplam	84	-	-

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde, Mann-Whitney U (sıra toplamı) testinin sonuçlarına göre erkek ve kadın katılımcıların toplam tutum puanları arasında ($U=858$, $P=0,89$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Mean rank (sıra ortalaması) değerleri de erkek ve kadın katılımcılar arasında belirgin bir farkın olmadığını desteklemektedir.

Tablo 6. Ükelere Göre Tutum Ölçeği

Ülke	N	Mean Rank
Azerbaycan	5	58,10
Irak	1	20,00
İran	4	48,88
Kazakistan	33	44,21
Kırgızistan	8	43,06
Özbekistan	9	43,11
Rusya	5	47,07
Türkmenistan	19	31,94
Toplam	84	-

Tablo 6'da Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre ($H(7) = 6.857$, $p = 0.444$) toplam tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmemektedir. Ortalama sıra değerlerine bakıldığında Azerbaycanlı katılımcıların puan ortalamasının Mean Rank=58,10 olduğu ve diğer ülkelere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Iraklı katılımcı ise Mean Rank = 20,00 ortalamasıyla ülkeler arasında en düşük sırada yer almaktadır.

Tablo 7. Ölçek Puanlarına Göre Katılımcıların Yaşları Arasındaki İlişki

	r	Yaş
Kültürel Tutum	r	0,160
	p	0,147
Dil Tutumu	r	-0,072
	p	0,517
Ölçek	r	0,046
	P	0,675

Tablo 7'de katılımcıların yaşı ile kültürel tutumları ($r=0,160$; $p > 0,05$), dil tutumları ($r=-0,072$; $p > 0,05$) ve Türk soyluların Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutum ölçeği ($r=0,046$; $p > 0,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 8. Kültürel Tutum ve Dil Tutumu Arasındaki Korelasyon

Değişken 1	Değişken 2	Spearman	P
Kültürel Tutum	Dilsel Tutum	0,418	<0,001

Tablo 8'de de görüldüğü üzere Spearman korelasyon analizi incelendiğinde, kültürel tutum ve dil tutumu puanları arasında ($r(\rho) = 0,418$, $p < 0,001$) anlamlı ve orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçla birlikte katılımcıların kültürel tutumları ile dil tutumları arasında paralel bir artış gözlemlenmiştir.

Araştırmada Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürü hakkındaki düşüncelerini belirtmeleri ve elde edilen yorumlardan faydalanarak tutumlarının daha ayrıntılı incelenmesi amacıyla katılımcılara “Türkçe ve Türk kültürüne ilişkin belirtmek istediğiniz başka düşünceleriniz varsa lütfen belirtin.” şeklinde açık uçlu ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtların analizinin ardından elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Türkiye Türkçesi ve Türk kültürünün benzer olduğunu düşünen öğrenciler:

Ö4: *Biz de Türkçe konuşuyoruz. Türkiye’deki Türkçe ile bizim Türkçemiz biraz farklı ama aynı dil. Kültürlerimiz de tarihimiz de aynı bence.*

Ö6: *Bazı harfler ve kelimeler farklı ama biz aynı dili konuşuyoruz.*

Ö16: *Türkçe aynı. Sadece lehçelerimiz farklı. Kültürler de coğrafyadan dolayı biraz farklı olsa da benzerdir.*

Ö23: *Türkiye’de kendi ülkemde gibiyim.*

Ö27: *Biz aynıyız.*

Ö42: *Biz Türk’üz. Kültürümüz ve dilimiz benziyor.*

Ö47: *Bazı arkadaşlar farklıyız diyor ama ben aynı olduğumuzu düşünüyorum.*

Türkiye Türkçesi ve Türk kültürünün kendi değerlerinden farklı olduğunu düşünen öğrenciler:

Ö2: *Ben Türkiye’de yabancıyım.*

Ö9: *Türkiye bana yabancı.*

Ö19: *Bizim dilimiz, yemeklerimiz, kültürümüz farklı.*

Ö33: *Biraz benzer olsa da çok farklıyız.*

Ö40: *Farklıyız. Dilimiz çok farklı.*

Ö43: *Türkçe ve Türk Kültürü bana yabancı*

Ö41: *Türkçe ile dilim aynı değil.*

Ö44: *Biz Türk’üz ama dilimiz ve kültürümüz farklı*

Ö49: *Türkiye yabancı bir ülke.*

Ö71: *Aynı değiliz ve benzemiyoruz.*

Ö77: *Türkiye bizim gibi değil.*

Dilin benzer, kültürün farklı olduğunu düşünen öğrenciler:

Ö52: *Dilimiz aynı ama kültürümüz aynı değil*

Ö58: *Türkçe aynı kültür aynı değil*

Ö64: *Aynı konuşuyoruz ama kültür benzemiyor.*

Ö69: *Dilimiz biraz aynı ama kültürümüz hiç aynı değil.*

Ö80: *Kelimeler, konuşmalar benziyor. Kültürümüz benzemiyor.*

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Dil öğrenme sürecinde başarıyı etkileyen temel unsurlardan biri, öğrencilerin hedef dile yönelik geliştirdikleri tutumdur. Tutum, bireyin çevresine karşı sergilediği eğilimleri ifade eden ve duygu, düşünce ile davranış bileşenlerinden oluşan bütüncül bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu yapı, bireyin davranışlarını yönlendirme özelliğine sahip olduğundan eğitim ortamlarında önemli bir belirleyici olarak kabul edilir. Bu doğrultuda, dil öğretiminde öğrencilerin tutumlarının nasıl oluştuğu ve hangi yollarla geliştirilebileceği araştırma konusu olarak önem taşımaktadır. Ayrıca bu tür çalışmaların temelini, hedef kitlenin mevcut tutum düzeyinin doğru biçimde ortaya konulması oluşturmaktadır. Bu bağlamda yapılan bu araştırmanın amacı da Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne karşı tutumlarını incelemek ve Türkiye Türkçesi öğrenme süreçlerine katkıda bulunacak önerilerde bulunmaktadır. Bu amaçla araştırmacı tarafından hazırlanan Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk Kültürüne Karşı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek kültürel tutum ve dil tutumu olarak 12 maddeden oluşmaktadır. Çevrim içi ortamda Türk soylu öğrencilere uygulanan ölçekle, öğrencilerin ülke, cinsiyet ve yaş değişkenleri baz alınarak Türkiye Türkçesine ve Türk kültürüne karşı tutumlarına bakılmıştır.

Bu araştırmada, Bartın Üniversitesinde öğrenim gören Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Ölçeğin genel puan ortalaması ile alt boyut puanları incelendiğinde, katılımcıların hem dilsel hem de kültürel açıdan Türkiye Türkçesine ve Türk kültürüne karşı olumlu bir yaklaşım sergiledikleri anlaşılmaktadır. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Erkek ve kadın öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik tutumlarının benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Benzer şekilde katılımcıların yaşları ile tutum puanları arasında da anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesine ve Türk kültürüne yönelik yaklaşımlarının yaş ve cinsiyet gibi bireysel değişkenlerden büyük ölçüde bağımsız olduğunu göstermektedir. Katılımcıların ülkelerine göre yapılan incelemede de tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bununla birlikte ortalama sıra değerleri incelendiğinde Azerbaycanlı öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları, Türkmen öğrencilerin ise diğer gruplara göre daha düşük tutum puanlarına sahip oldukları görülmüştür. Ancak söz konusu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmamıştır. Bu sonuç, farklı coğrafyalarda yaşayan Türk topluluklarının Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik algılarında çeşitli farklılıklar bulunsada da genel eğilimin benzer olduğunu göstermektedir. Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri kültürel tutum ile dil tutumu arasındaki ilişkidir. Yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kültürel tutum ile dil tutumu arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin Türk kültürüne yönelik olumlu tutumları arttıkça Türkiye Türkçesine yönelik olumlu tutumlarının da arttığı görülmektedir. Bu bulgu, dil ve kültürün birbirini tamamlayan unsurlar olduğu yönündeki kuramsal yaklaşımları desteklemektedir (Alyılmaz, 2010). Aynı zamanda yabancı dil öğretimi süreçlerinde kültürel unsurların göz ardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada katılımcılara uygulanan ölçekte açık uçlu olarak yöneltilen ifadeden toplanan veriler incelendiğinde, katılımcıların Türkiye Türkçesi ve Türk kültürüne yönelik görüşleri üç farklı gruba ayrılarak açıklanabilmektedir. Birinci grupta yer alan katılımcıların Türkiye Türkçesi ve Türk kültürünün kendi dil ve kültürleriyle benzer olduğunu gösteren yorumlar yer almaktadır. İkinci gruptaki katılımcılar ise Türkiye Türkçesinin ve Türk kültürünün kendi dil ve kültürel değerlerinden farklı olduğunu ifade eden yorumlar görülmektedir. Üçüncü grupta yer alan katılımcılar ise Türkiye

Türkçesini kendi dillerine benzer bulurken Türk kültürünü ise farklı olarak yorumlamaktadır. Değerlendirmenin ardından Türk soylu öğrencilerin dilsel tutum olarak Türkiye Türkçesine daha olumlu yaklaştıkları (Polatcan, 2023) ve kendi dillerine benzer buldukları saptanırken kültürel tutumları ise dil tutumlarına nazaran Türk kültürünün kendi kültürlerinden daha farklı buldukları anlaşılmaktadır.

Türk soylu öğrencilerin yaşadıkları bölgelerdeki tarihi süreçte maruz kaldıkları sosyal, siyasal, ekonomik, dinî vb. durumların yanı sıra coğrafi şartlar ve etrafındaki diğer dil ve kültürlerle kurdukları ilişkiler hem dillerini hem de kültürlerini etkilemiştir. Bu sebeple de Türk soylu öğrencilerin Türk kültürüne ve Türkçeye karşı bakış açılarında farklılıklar görülebilmektedir. Nitekim Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrencilerde de bahsi geçen sebeplerden dolayı gözlemlenen dilsel ve kültürel farklılıklar dikkat çekmektedir. Özellikle kendisini Türk kültürüne ve Türkiye Türkçesine yabancı hisseden bireylerin, Türkiye Türkçesini öğrenme sürecinde çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir (Alyılmaz ve Polatcan, 2018). Öğrencilerdeki bu yabancılık hissi, Türkiye Türkçesi öğrenim süreçlerinde ortak söz varlığı ve dil bilimsel ortaklıklarla karşılaşmalar bile maruz kaldıkları ikinci dil ve kültür sebebiyle bu tutumlarının değişmediği gözlemlenmektedir.

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlara göre Türk soylu öğrencilerin dil ve kültüre yönelik tutumlarının bireysel deneyimler, eğitim ortamı ve sosyal etkileşim gibi faktörlerden daha fazla etkilendiği düşünülmektedir. Öğrencilerin tutumlarından hareketle, Türk soylu öğrencilere Türkiye Türkçesi öğretiminde ana lehçeleri ile Türkiye Türkçesi arasındaki benzerliklere ve ortak kültürel değerlere ders materyallerinde yer verilmesinin, öğretim sürecini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Öğrencilerin yaklaşımlarındaki yabancılık hissini öğrenim süreçlerini zorlaştırdığı düşünüldüğünde, öğrencilere yabancı bir dil ve kültür öğrenmediklerinin hissettirilmesi oldukça önemli olacaktır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında daha önceden Türkçe ve Türk kültürü ile hiçbir bağlantısı olmayan öğrencilerle birlikte aynı program ve yöntemlerle ana dillerinin bir lehçesini öğrenen Türk soylu öğrencilerin ayrı bir çalışma alanı olarak değerlendirilmesi (Alyılmaz, 2010), program, yöntem ve ders materyalleri hazırlanırken de bu öğrencilerin dil ve kültür benzerliklerinin dikkate alınması büyük önem arz etmektedir. Konuyla ilgili yapılacak olan yeni araştırmalara diğer üniversitelerdeki öğrenim gören Türk soylu öğrenciler de dâhil edilerek nitel veri toplama yöntemleri (görüşme, odak grup çalışması vb.) aracılığıyla konunun önemi daha net anlaşılacaktır. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada, Türk soylu öğrencilerin kültürel ve dilsel nüanslarının Türk kültürü ve Türkiye Türkçesi hakkındaki düşüncelerinde değişkenlik gösterdiği; Türkiye Türkçesi öğrenim süreçlerinin bu değişkenliklere bağlı olarak avantaj ve dezavantaj durumları olarak diğer yabancı öğrencilerden farklılık gösterdiği; Türk kültürüne adaptasyonlarının da bu duruma bağlı olarak kolaylaştığı veya zorlaştığı görülmüştür. Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrencilerin öğrenim süreçlerinde bu durumun göz önünde bulundurulması, öğrencilerin hazır bulunuşlukları, onlara yaklaşım ve dil öğretimi planlamasında lehçe ve kültürel bağlantılar (Alyılmaz, 2018) hususunun göz önünde bulundurulması elzemdir.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Katılımcılar Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu doldurulmuştur.

Etik Beyanı

Çalışmada *Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*'nde belirtilen temel ilkelerin tamamına uyulduğunu, bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerden hiçbirinin yapılmadığını beyan ederiz.

Etik Kurul İzni

Kurul adı: Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Kurul tarihi: 08.04.2026

Evrak no: 3MAMCPT

Yazar Katkı Oranı

Bu makale tek yazarlı olup tüm aşamaları yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Araştırma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yapay Zekâ Kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ kullanılmamıştır.

Telif Hakkı

Bezgek Dergisi'nde yayımlanan çalışmalar Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Paylaşımı

Bu çalışma kapsamında elde edilip analiz edilen veriler talep edilmesi hâlinde yazarlardan talep edilebilir.

Kaynaklar

- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 728-749.
- Alyılmaz, C. (2023) Eski Türkler yabancı dil biliyorlar mıydı? *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 1-31. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.17>
- Alyılmaz, C., & Er, O. (2018). İkinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türk kültürüne yönelik farkındalıklarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1269-1285. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.39790-471115>
- Alyılmaz, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin / “öğrenen”in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2452-2463. <https://izlik.org/JA83PG64RF>
- Alyılmaz, S., & Polatcan, F. (2018). İletişim kurma istekliliği ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(1), 447-458. <https://izlik.org/JA53XK82ZM>
- Anderson, L., & Çıkrıkçı, N. (2019). Tutumların ölçülmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 24(1), 241-250. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000734
- Aydoğmuş, E. (2018). Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazakların Rusçanın Kazak Türkçesine etkisiyle yaptıkları yanlışlar. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 44, 11-27. <https://doi.org/10.17133/tubar.421450>
- Bakiner Çetin, A., & Çalışkan, H. (2020). Dil ve kültür üzerine. *Language Teaching and Educational Research*, 17, 163-175. <https://doi.org/10.35207/late.724966>

- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Basım Yayın.
- Göçer, A. (2012). Dil kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 50-57. <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2012/11/14.pdf>
- Göktaş , B., & Mercan, Ö. (2022). Kültürel uyum derslerinin kültürlerarası etkileşime etkisi. *International Journal of Language Academy*, 10(3) 30-51. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.63394>
- Göktaş, B. & Mercan, Ö. (2024). Kazak öğrencilerin hedef dil olarak Türkçeye yönelik tutumları. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 89-106. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12097256>
- İslamoğlu, A. ve Alnaçık, Ü. (2019). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Beta.
- Kaplan, Mehmet. (1982). *Kültür ve dil*. Dergâh Yayınları.
- Kaptan, Saim. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik Teknikleri*. Kişisel Yayınlar.
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. A. Tanrıoğen (Ed.), Anı Yayınları.
- Karatay, H. & Kartallıoğlu, N. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme tutumu ile dil becerileri edimi arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(4), 203-214. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455421>
- Korkmaz, Z. (2023). *Türk dili üzerine araştırmalar*. Türk Dil Kurumu.
- Memiş, M. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9), 605-616. <https://doi.org/10.7827/TURKISHSTUDIES.9506>
- Özmen, H & Karamustafaoğlu, O. (2023). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (3. Baskı). Düz. Haluk Özmen ve Orhan Karamustafaoğlu. Pegem Akademi.
- Polatcan, F. (2023). Türk soyluların Türkiye Türkçesi öğretimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm öneriler. *Türkçe eğitiminin güncel sorunları* içinde (ss. 409-418), Ed. C. Alyılmaz, O. Er ve İ. Çoban. (2. Baskı). TEKE Akademi.
- Soyşekerci, G. (2013). Dil - kültür bağıntısı ve Avrupa ortak başvuru metni bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik geçiş hazırlama. *E-Dil Dergisi*, 1, 36-50.
- Taştekin, A. (2015). Türk dillilere Türkiye Türkçesi öğretimi nasıl olmalıdır. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(3),43-55. <https://izlik.org/JA63CG42TN>
- Tapan, N. (2011). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kültür bağlamının değerlendirilmesi. *Studien Zur Deutschen Sprache Und Literatur*, 7, 55-68. <https://izlik.org/JA28EN46ZY>
- Temizyürek, F., & Sallabaş, M. E. (2020). Türk dünyasından gelen öğrencilerin Türkiye Türkçesi metinlerine yönelik tutumları. *Bilig*, 95, 1-26. <https://doi.org/10.12995/bilig.9501>
- Yağar, F & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi* 3(3), 1-9. <https://izlik.org/JA23JS34AK>
- Yalçın, S. K. (2008). Rusya'da yaşayan Türklerin konuşma dillerinin yazı diline dönüştürülme süreci ve ötekileştirme ekseninde izlenen dil politikaları. *Literature and History of Turkish or Turkic* 3(7), 662-667.

- Zeyrek, S. (2020). Dil-kültür ilişkisi doğrultusunda yabancı dil öğretimi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 165-186. <https://izlik.org/JA53NU89YZ>
- Zhumakanova, T. (2020). Türkiye'de artan Kazak uyruklu öğrenci nüfusu ve Kazak uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenme ihtiyaçları üzerine. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(1), 93-114. <https://izlik.org/JA75RE48BK>

Extended Abstract

Purpose: The primary aim of this study is to determine the attitudes of Turkic-origin students toward Turkey Turkish and Turkish culture, and to examine the relationship between these attitudes and variables such as gender, country of origin, proficiency level in Turkey Turkish, and age. Additionally, the study seeks to reveal the effects of these attitudes on students' language learning processes and their cultural orientations. Accordingly, a descriptive survey model was adopted to measure and evaluate students' attitudes, and the potential relationships among variables were analyzed using a correlational survey model.

Method: The population of the study consists of Turkic-origin students learning Turkey Turkish, while the sample comprises 84 students studying at the Turkish Language Teaching Application and Research Center of Bartın University. The mean age of the participants is 20.47 ± 1.87 , with a gender distribution of 40 males (47%) and 44 females (53%). The students come from Azerbaijan, Iraq, Iran, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, Russia, and Turkmenistan. Their language proficiency levels range between B2 and C1. As a data collection tool, the "Attitude Scale of Turkic-Origin Students toward Turkey Turkish and Turkish Culture," developed by the researcher and supported by expert opinions, was used. The scale consists of a total of 11 items: 10 are three-point Likert-type items ("Yes," "No," "Undecided"), and one is an open-ended question. The reliability of the scale was assessed using the Cronbach's Alpha test, yielding a value of $\alpha = 0.717$, indicating an acceptable level of reliability. The data were analyzed using the SPSS program. Normality was tested with the Kolmogorov-Smirnov test, and it was determined that the data did not follow a normal distribution. Therefore, non-parametric tests were preferred. Differences between genders were analyzed using the Mann-Whitney U test, differences among countries were examined using the Kruskal-Wallis test, and the relationships between age and attitudes were investigated using the Spearman correlation test.

Findings: The overall mean attitude score of the participants toward Turkey Turkish and Turkish culture was found to be 19.20 ± 4.38 . The mean score for the cultural attitude sub-dimension was 6.80 ± 1.82 , while the mean score for the language attitude sub-dimension was 12.40 ± 3.20 . These results indicate that students generally exhibit positive attitudes. When differences by gender were examined, no statistically significant difference was found ($U = 858$, $p = 0.89$). Similarly, no significant difference was identified in comparisons by country; however, it was observed that Azerbaijani students had higher attitude scores, whereas Iraqi students had lower scores ($H(7) = 6.857$, $p = 0.444$). No significant relationship was found between age and attitude scores; with values of $r = 0.160$ for cultural attitude, $r = -0.072$ for language attitude, and $r = 0.046$ for the total scale, it was determined that age does not affect attitudes. Spearman correlation analysis revealed a moderate positive relationship between cultural attitude and language attitude ($r = 0.418$, $p < 0.001$). This finding suggests that as students develop more positive cultural attitudes, their attitudes toward language learning also increase. Responses to the open-ended questions reflect diversity in students' perceptions. Some students stated that Turkey Turkish and Turkish culture are largely similar to their own language and culture, while others reported observing differences, particularly in terms of cultural values. Another group of students expressed that while the language is similar, the culture differs.

Result: According to the research findings, students' attitudes toward both the Turkish language of Turkey and Turkish culture are generally at a moderate level, indicating neither a strongly positive nor a strongly negative orientation. The study also examined whether students' attitudes varied according to different variables. Analyses based on gender and country revealed no significant differences. This finding demonstrates that students' attitudes toward the Turkish language of Turkey and Turkish culture are similar regardless of their gender or country of origin. Although students from some countries had higher average scores, these differences were not statistically significant. A moderate positive relationship was identified between language attitude and cultural attitude. Accordingly, as students' positive attitudes toward the Turkish language of Turkey increase, their positive attitudes toward Turkish culture also tend to increase. This finding suggests that language and culture cannot be considered separately and highlights the importance of incorporating cultural elements in language teaching processes. Based on responses to open-ended questions, students' opinions were categorized into three groups: those who perceive the Turkish language of Turkey and Turkish culture as similar to their own language and culture; those who perceive both as different; and those who perceive the language as similar but the culture as different. In general, students felt linguistically closer to the Turkish language of Turkey, while perceiving greater differences in cultural aspects. Factors such as the geographical area where students live, historical processes, and social and cultural interactions appear to influence both language and cultural perceptions. Therefore, some students may experience a sense of unfamiliarity while learning the Turkish language of Turkey, which can complicate the learning process. When evaluated by country, Kazakhstani students constitute the majority and demonstrate a moderate level of attitude toward both language and culture. Turkmen and Uzbek students feel linguistic closeness while emphasizing cultural differences. Kyrgyz students display a moderately positive attitude toward both language and culture. Students from the Republic of Bashkortostan, Tatarstan, and Yakutia within the Russian Federation similarly show moderate attitudes. Azerbaijani students exhibit relatively higher levels of closeness and more positive attitudes toward both language and culture compared to other groups. The research findings indicate that the learning processes of the Turkish language of Turkey among Turkic students are significantly influenced by their attitudes toward the language and culture. Individual experiences, educational environments, and social interactions play a critical role in the formation of these attitudes. In this context, it is concluded that specific approaches should be developed for teaching the Turkish language of Turkey to Turkic students. Incorporating inter-dialectal similarities and shared cultural values into course materials will positively support students' learning processes. Additionally, it is important to cultivate the awareness that students are not learning a foreign language but rather developing a variant of their own language. In conclusion, the cultural and linguistic differences of Turkic students directly affect their Turkish language learning processes and adaptation to Turkish culture. Therefore, it is essential to plan teaching activities by taking into account students' readiness levels, linguistic backgrounds, and cultural proximity.